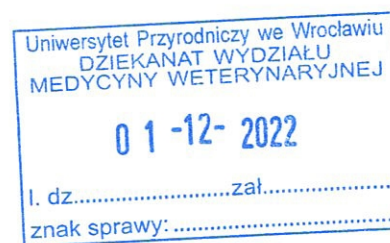

Puławy, 28 listopada 2022 r.

Dr hab. Wojciech Kozdruń, prof. instytutu
Zakład Chorób Drobiu
Specjalista chorób drobiu oraz ptaków ozdobnych
PIWet-PIB
Al. Partyzantów 57
24 – 100 Puławy

**Ocena rozprawy doktorskiej lek. wet. Moniki Chmielewskiej – Władyka
pt.: Zakażenia bakteryjne i wirusowe w stadach gęsi towarowych.
Badania wybranych stad w 2 letnim cyklu obserwacji.**

Niniejsza recenzja rozprawy doktorskiej została przygotowana w nawiązaniu do Pisma Rady Dyscypliny Weterynaria Uniwersytetu Przyrodniczego we Wrocławiu (MDDD0000.4101.1.2021 z dnia 27 września 2022 r.)

Recenzowana rozprawa doktorska została przygotowana pod kierunkiem prof. dr hab. *dr h.c.* Aliny Wieliczko, a wykonana w Katedrze Epizootiologii z Kliniką Ptaków i Zwierząt Egzotycznych Wydziału Medycyny Weterynaryjnej Uniwersytetu Przyrodniczego we Wrocławiu.

Lek. wet. Monika Chmielewska – Władyka jest lekarzem weterynarii na co dzień zajmującą się opieką lekarsko – weterynaryjną nad stadami drobiu, ze szczególnym uwzględnieniem stad drobiu wodnego. Posiada także tytuł specjalisty chorób drobiu oraz ptaków ozdobnych, który uzyskała po zdaniu wymaganego egzaminu w Weterynaryjnym Centrum Kształcenia Podyplomowego Państwowego Instytutu Weterynaryjnego – Państwowego Instytutu Badawczego w Puławach. Jako Kierownik Szkolenia Specjalizacyjnego w WCKP w Puławach zapamiętałem doktorantkę jako lekarza weterynarii o bardzo dużej wiedzy praktycznej.

Produkcja drobiu wodnego jest najdynamiczniej rozwijającą się gałęzią polskiego drobiarstwa, przez co Polska stała się liderem w produkcji gęsiny na rynku europejskim.

Według najnowszych danych z Głównego Urzędu Statystycznego Polska produkuje obecnie około 1 miliona sztuk gęsi, co daje nam około 30 tysięcy ton mięsa w skali rocznej (w 2019 roku nawet 51,8 tys. ton żywca).

W związku z zaistniałą sytuacją z jednej strony powstają duże fermy gęsi przeznaczonych na tucz, ale z drugiej strony sytuacja tak spowodowała znaczny wzrost zagrożenia epidemiologicznego i możliwością wystąpienia różnego rodzaju chorób i bardzo dużych strat ekonomicznych w tych stadach.

Całość ocenianej rozprawy doktorskiej obejmuje 151 stron maszynopisu łącznie z wykazem rycin (15 rycin), spisem tabel (21 tabel), piśmiennictwem oraz streszczeniem w języku polskim i języku angielskim.

Według mnie tytuł pracy nie do końca jest zgodny z celem i założeniami pracy. W tytule są zapisy tylko o zakażeniach wirusowych i bakteryjnych, natomiast w treści pracy są zapisy także o zakażeniach grzybiczych. Jednak uwaga ta w żaden sposób nie wpływa na ogólną ocenę rozprawy doktorskiej.

We wstępie swojej rozprawy doktorskiej doktorantka bardzo obszernie opisała aktualny stan wiedzy związany z występowaniem różnego rodzaju problemów lekarsko – weterynaryjnych w stadach gęsi. Wymieniła i opisała zakażenia bakteryjne, zakażenia wirusowe oraz zakażenia grzybicze.

Uwagę moją zwrócił styl napisania wstępu. Dla mnie jest on zrozumiały, natomiast dla osoby nie znającej tej tematyki czyta się go trudno. Wydaje się, że podział niektórych fragmentów tekstu wstępu na większą ilość akapitów w znacznym stopniu ułatwia jego zrozumienie. Także skrócenie opisu związanego z zakażeniami głównie na tle *E.coli* także pozwoli na lepsze zrozumienie tekstu wstępu.

Ponadto zamiast słowa infekcja proponuję używać słowo zakażenie, zamiast jamy brzusznej – jama ciała. Ponadto skróty GPV, GHPV i GoCV oznaczają angielskie nazwy wirusów a nie jednostki chorobowe.

Ponadto nie zgadzam się z zapisem, iż ...(cytat).. W Polsce ostatnie przypadki choroby Derzsy'ego opisali Woźniakowski i wsp. w 2012 roku..... Jak pamiętam, po tym okresie sam wielokrotnie przedstawiałem na konferencjach drobiarskich dane odnośnie występowania parwowirusy gęsi wraz z analizą klinicznych przypadków tej choroby.

Dodatkowo mylnym według mnie może być zapis: ... (cytat)... Jedynym gatunkiem drobiu dla którego zarejestrowano szczepionki inaktywowane przeciwko różycy są indyki..... Faktycznie, doktorantka przywołuję pozycję piśmiennictwa (Bobrek i wsp. 2016), ale podejrzewam, że miała na myśli możliwość zastosowania szczepionek w innych krajach. Wydaje się zasadne wyjaśnienie przez doktorantkę tego zapisu.

W związku z informacjami zawartymi na samym początku mojej oceny założony cel pracy został zdefiniowany w sposób prawidłowy i uwzględnił praktycznie wszystkie aspekty możliwości analizy potencjalnych zagrożeń epidemiologicznych w stadach gęsi przeznaczonych na tucz.

Głównymi celami pracy są:

- wykonanie badań bakteriologicznych wraz z antybiogramem, badań wirusologicznych i badań mikologicznych
- charakterystyka molekularna izolatów *E.coli* oraz szczepów parwowirusa gęsiego oraz cirkowirusa gęsiego
- badania serologiczne próbek surowicy.

Uwagi co do sformułowanego celu zawarłem na końcu recenzji w pytaniach do doktorantki a związane są: z wykonaniem badań z materiału pozyskanego od 1 dniowych gąsiąt (krew), analizą filogenetyczną produktów PCR do wykrywania zakażeń polyomawirusem gęsim (GHPV) oraz badaniami w celu określenia zdolności tworzenia biofilmu przez szczepy *E.coli*.

Rozdział Materiał i metody jest bardzo dokładnie opisany. Co do tego rozdziału nie zgłaszam większych uwag. Nie mniej jednak, doktorantka powinna wyjaśnić, czy izolowała wirusowy DNA czy całkowity DNA z wymazów z kloaki i/lub z wycinków narządów wewnętrznych pobieranych podczas badania anatomopatologicznego gęsi? W swoich badaniach doktorantka uwzględniła fakt, iż w związku z gripą ptaków duże straty zanotowano w stadach rodzicielskich drobiu wodnego, głównie gęsi.

W rozdziale Wyniki doktorantka wykazała, że różnego rodzaju zakażenia w stadach gęsi przeznaczonych na tucz występują w różnym nasileniu. W trakcie badań pozyskano 43 izolaty *E.coli*, 2 izolaty włoskowca różycy, 2 izolaty *Gallinebacterium anatis* i 1 izolat pałeczek *Salmonella*. Łącznie podczas 2 – letnich badań uzyskano 48

izolatów bakteryjnych. Ponadto pozyskano 10 izolatów grzybów z rodzaju *Aspergillus fumigatus*.

Według mnie bardzo cennymi wynikami są wyniki badań:

- a) na obecność genu warunkującego oporność na betalaktamy (65,2% szczepów) i jest to bardzo ważne w aspekcie możliwości terapeutycznych
- b) praktycznie wszystkie szczepy bakteryjne wykazały oporność na sulfonamidy i to także ważne w aspekcie terapeutycznym.

Jako lekarz weterynarii – klinicysta czytając rozdział wyniki można stwierdzić, iż doktorantka w wielu miejscach dokonała bardzo wielu analiz i są one niezmiernie ważne z punktu widzenia praktycznego. Przykładami taki są:

- a) różnica najczęściej występowała u ptaków powyżej 13 tygodnia życia (wzrost upadków u ptaków starszych)
- b) analiza czy występowanie GHPV miało wpływ na przebieg kliniczny zakażenia tym wirusem
- c) bardzo cenna zawartość tabeli nr 21 (syntetyczna analiza występowania zakażeń i objawów – podsumowanie stanu zdrowotnego stad gęsi badanych w 2019 i 2020 roku).

Jeżeli chodzi o rozdział dyskusja to mam podobne uwagi jak do rozdziału wstęp.

Moim zdaniem doktorantka powinna rozpocząć dyskusję od omówienia własnych wyników z wynikami innych autorów odnośnie występowania zakażeń wirusowych, a potraktować zakażenia bakteryjne czy grzybicze jako zakażenia wtórne. Zbyt dużo miejsca poświęcono właśnie zakażeniom bakteryjnym ze szczególnym uwzględnieniem zakażeń na tle *E.coli*.

Moja ocena przedłożonej mi do oceny rozprawy doktorskiej jest oczywiście pozytywna, nie mniej jednak po jej przeczytaniu chciałbym uzyskać odpowiedzi na kilka poniższych pytań:

1. Co doktorantka sądzi o zastosowaniu i skuteczności autoszczepionek stosowanych u drobiu wodnego?
2. Czy doktorantka uważa za słuszne pobranie materiału do badań serologicznych od 1 dniowych gąsiąt a następnie wykonanie tych badań?

3. Jakie wnioski mogłaby doktorantka wysunąć na podstawie wyników badań serologicznych surowicy od 1 dniowych gąsiąt?
4. Jakie kryteria/aspekty skłoniły doktorantkę do podjęcia badań nad określeniem zdolności tworzenia biofilmu przez szczepy *E.coli*?
5. Dlaczego doktorantka nie wykonała analizy filogenetycznej produktów PCR w przypadku zakażeń wywołanych przez polyomawirusa gęsiego (GHPV)?
6. Czy według doktorantki uzyskane 48 izolatów bakteryjnych i 10 izolatów grzybiczych to efekt wtórnych zakażeń?
7. Dlaczego doktorantka sekwencjonowała produkty PCR tylko w przypadku występowania klinicznej postaci parwowirusy gęsi i zaburzeń w upierzeniu?
8. Dlaczego według doktorantki w badanych próbkach nie wyizolowano pałeczek *Pasteurella*?

Doktorantka zakończyła swoją rozprawę doktorską formułując 11 wniosków. Według mnie są to wnioski sformułowane prawidłowo, nie mniej jednak w wielu z nich są podane zbyt szczegółowe dane. Według mnie można wniosek nr 1 połączyć z wnioskiem nr 10, wniosek nr 3 z wnioskiem nr 4, a wnioski nr 6, 7 8 połączyć w jeden wniosek.

W podsumowaniu należy stwierdzić, iż pomimo zauważonych niedociągnięć i krytycznych uwag recenzenta oceniana rozprawa doktorska lek. wet. Monika Chmielewskiej – Władyka jest oczywiście pozytywna i posiada znaczny potencjał praktyczny. Należy docenić doktorantkę jako lekarza tzw.: terenowego i co widać w wielu miejscach w przypadku klinicznej analizy wyników. Zapewne na taką analizę wyników bardzo pozytywny i pomocny wpływ miała osoba promotora rozprawy doktorskiej. W literaturze nie ma zbyt wielu pozycji odnośnie tak szerokiego ujęcia tematu związanego ze stanem zdrowotnym stad gęsi. W Polsce praktycznie 2 ośrodki naukowe (PIWet-PIB w Puławach oraz UP we Wrocławiu) zajmują się badaniami nad stanem zdrowotnym drobiu wodnego. Doktorantka w swojej pracy wskazała, opisała i przeanalizowała źródła potencjalnych problemów lekarsko – weterynaryjnych w stadach gęsi w Polsce.

Po bardzo dokładnym zapoznaniu się z przedstawioną mi do recenzji rozprawą doktorską, mogę jednoznacznie stwierdzić, iż rozprawa ta spełnia wymagania

stawiane tego typu opracowaniom i określone w artykule 187 Ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. 2022 poz.574).

Rozprawa ta ma oryginalny charakter można powiedzieć analityczny i przede wszystkim będzie mieć praktyczne zastosowanie dla lekarzy weterynarii – specjalistów chorób drobiu. Stanowi też znaczący wkład do literatury związanej z chorobami drobiu wodnego.

W związku z powyższym wnioskuję do Rady Dyscypliny Weterynarii Uniwersytetu Przyrodniczego we Wrocławiu o przyjęcie rozprawy doktorskiej lek. wet. Moniki Chmielewskiej – Władyka i dopuszczenie jej do dalszych etapów przewodu doktorskiego.

Z wyrazami szacunku,

dr hab. n. wet. Wojciech Kozdruń
lekarz weterynarii
ul. Klonowa 26, 24-100 Kłkawa
tel. 608-434-064

05857

